

Pia Tunholma

Södertäljes izstāžu zāles direktore

Mūsu, zviedru, interesei par Baltijas valstīm ir ilgas tradīcijas. Tām savu zīmogu uzspiedusi došana un ņemšana, gan uz labu, gan uz ļaunu.

Mākslas ziņā joprojām labā atmiņā ir, piemēram, 1914. gada Baltijas izstāde Malmē, kuras turpinājumu diemžēl aprāva Pirmais pasaules karš. Laiks starp abiem pasaules kariem atkal atjaunoja kultūras saites Baltijas jūras valstu starpā. Otrā pasaules kara sākums robežas noslēdza uz ilgiem laikiem. Līdz ar to atvēršanu atsākās arī kultūras apmaiņa, kas tika manifestēta lielās izstādēs, liekot uzsvāru uz Baltijas jūras valstu mūsdienu mākslas parādīšanu.

Baltic Sculpture 1993 (Baltijas skulptūra 1993) Gotlandē pie-saistīja uzmanību ar mākslinieku drosmīgajām instalācijām Visbijas vecpilsētas vidē. *Rauma Biennale Balticum* Somijā kopš 1984. gada ir regulāri rādījusi mākslu gan no Austrumiem, gan Rietumiem. 90. gados biennālēs piedalījušies vairāki vadošie Igaunijas, Latvijas un Lietuvas mākslinieki ar lielformāta mākslas darbiem.

Södertäljes mākslas izstāžu zālē 1993. gadā tika rādīta astoņu Igaunijas sirreālistu izstāde *Tumsas kristāli*. Trīs gadus vēlāk mums bija sadarbības projekts ar Norteljes mākslas izstāžu zāli un Vesterosas mākslas muzeju par Lietuvas mākslu. Galvenā tēma bija *Change of Rules* (Noteikumu maiņa), un Söderteljē tika izraudzīti septiņi mākslinieki apakštēmas *Tools* (Darbarīki) atainošanai.

Mēs gribam turpināt rādīt Baltijas mākslu, un tāpēc šoruden sadarbībā ar Sorosa Mūsdienu mākslas centru - Rīga esam ielūguši pie sevis vienus no interesantākajiem latviešu mūsdienu māksliniekiem - Andri Breži, Aiju Zariņu, Kristapu Ģelzi un mākslinieču grupu *LN sieviešu līgas projekts*.

Andris Breže uz vietas izstāžu zālē veido instalāciju no koka, oglēm un metāla, Aija Zariņa glezno lielus brīvus sienu gleznojumus. Kristaps Ģezis izstāda objektus, bet *LN sieviešu līgas projekts* - lielas krāsu fotogrāfijas, kurās redzamas grupas dalībnieces inscenētās operu ainās.

Liels paldies Jānim Borgam un Ivetai Boiko no Sorosa Mūsdienu mākslas centra - Rīga par draudzīgo pretimnākšanu un sadarbību izvēloties māksliniekus izstādei Söderteljē.

Paldies Zviedrijas institūtam, kas atbalstīja mūsu projektu.

Un visbeidzot - paldies māksliniekiem, kas radījuši patiesi interesantu latviešu mūsdienu mākslas izstādi.

Pia Thunholm

Södertälje konsthall direktor

Vārt svēts intresse för de baltiska länderna har en långvarig tradition. Det har präglats av ett givande och tagande på gott och ont.

I konsten lever t. ex. den *Baltiska utställningen* i Malmö 1914 fortfarande i gott minne. Första världskriget avbröt abrupt utställningens uppföljning. Mellankrigstiden öppnade åter de kulturella sambanden mellan länderna kring Östersjön. Andra världskrigets utbrott stängde gränserna för en lång tid framöver. När de åter öppnades återupptogs det kulturella utbytet, vilket manifesterades i stora utställningar som satsade på att visa den samtida konsten från länderna runt Östersjön.

Baltic Sculpture 1993 på Gotland väckte uppmärksamhet för konstnärernas djärva installationer bland Visbys gamla stadsmiljöer. *Rauma Biennale Balticum* i Finland har sedan 1984 återkommande visat konst från öst och väst. I biennialerna under 1990-talet har flera av de ledande konstnärerna från Estland, Lettland och Litauen blivit väl representerade med konstobjekt i stora format.

I Södertälje konsthall visades under hösten 1993 *Dunklets kristaller*, en utställning med åtta surrealistiska från Estland. Tre år senare hade vi ett samarbetsprojekt om konst från Litauen med Norrtälje konsthall och Västerås konstmuseum. Huvudtemat hette *Change of Rules, Regeländring* och i Södertälje var sju konstnärer utvalda till att gestalta undertemat *Tools*.

Vi vill fortsätta vårt intresse för att visa konsten i de baltiska länderna har till hösten i samarbete med Soros Center for Contemporary Arts i Riga bjudit in fyra av de mest framträdande konstnärerna från Lettland nämligen Andris Breze, Kristaps Ģelzis, *LN Women League Project* och Aija Zarina.

Andris Breze gör en installation av trä, kol och metall på plats i konsthallen. Aija Zarina målar stora fria målningar på väggen. Kristaps Ģelzis bidrager med objekt och Inga Steimane ställer ut stora färgfotografier med av henne själv och *LN Women League Project* arrangerade operatablauer.

Slutligen ett stort tack till Janis Borgs och Ivetta Boiko vid Soros Center for Contemporary Arts - Riga för deras vänliga tillmötesgående när jag besökte centret i Riga för att välja ut vilka konstnärer som skulle bjudas in till utställningen i Södertälje och för det goda samarbete vi haft i genomförandet av densamma.

Ett tack till Svenska Institutet som stött oss i detta utställningsprojekt.

Till sist ett tack till konstnärerna som gör *Konstnärer från Lettland* till en spännande utställning.

Jānis Borgs

Sorosa Mūsdienu Mākslas centra - Rīga direktors

Mēs, Zviedrija un Latvija, dažkārt esam kā mazpazīstami kaimiņi. Tā tas ir ar kalnu iedzīvotājiem, kam viss, kas aiz tuvajām grēdām, ir tāls un nezināms. Mums kalnu vietā ir jūra. Ilgus gadu desmitus tā likās kā zemes beigas, un tur tālāk aiz horizonta notiek cita, uz mums nekādi neattiecināma realitāte. Bet bija laiks, kad Livoniņas zvejnieki ar savām zivīm kamanās pa ledū stindzināto Baltiju devās pāri uz Stokholmas tirgiem. Un bija laiks, kad Rīga skaitījās Zviedrijas lielākā pilsēta. Jūra un vēstures apstākļi ne tikai šķir, kā tas noticis pēdējā pusgadsimtā, bet arī cieši vieno. Tagad aizsācies jauns kopības laikmets. Un jūra top maza kā ezers. No krasta līdz krastam ir viena nakts kuģi vai viens "vardes lēcienš" ar lidmašīnu.

Mūsos rosās aizvien lielāka interese par savu tuvāko aizjūras kaimiņu un mēs vēl tikai sākam tā pa istam izvērst sadarbību. Līdzās visām citām jomām māksla un kultūra kopumā ir viena no visauglīgākajām un saistošākajām kopības sfērām. Tā ir kā atklājumu būvniecībai pilna valstība, kurā var ceļot gadiem ilgi un vienalga viss vēl nebūs gana apgūts. Un šī piedzīvojuma iespējas ir tepat līdzās un ap mums, rokas stiepiena attālumā. Sirdspukstu dzirdamības tuvumā...

Pēdējos desmit gados starp Zviedriju un Latviju ar pieaugošu intensitāti ir notikušas neskaitāmas kultūriniciatīvas, apmaiņas un norises. Šī Latvijas mākslas izstāde Södertäljē ir zviedru puses rosināta. Un tas ir tikai viens sadarbības posms daudz lielākā notikumu ķēdē. To apliecina *Södertäljes Konsthalls* Rīgas partneru līdzšinējā pieredze. Gandrīz katru gadu *Sorosa Mūsdienu mākslas centrs - Rīga* veic vienu, divus vai vairāk ar Zviedriju saistītus kultūrprojektus. Södertäljē notiekošā Latvijas mākslinieku izstāde ir lielākais šāda veida notikums, ko SMMC-Rīga jebkad ir organizējis zviedru zemē.

Iepazīstoties ar Södertäljes izstāžu zāles darbību, tur mēs sajūtām gara radniecību. Tur valda tā pati interese par mūsdienu mākslas norisēm mūsdienu nemierīgās pasaules dažādajos kontekstos. Tālab mēs centāmies parādīt dažus raksturīgākos Latvijas māksliniekus, kas darbojas netradicionālās mākslas joslā un kuri ar savu mākslu ir guvuši ievēriību gan Latvijā, gan ārvalstīs. Šī izstāde sniedz tikai niecīgu ieskatu Latvijas mākslas ainavā, bet tajā ir pārstāvēti daži raksturīgākie autori, kas attīstījuši spēcīgas mūsdienu mākslas linijas, kā instalācija, fotoaranzējumi un citas brīvas ekspresijas.

Mūsaprāt vairāk par kopīgo jūru un kopīgām gaitām vēstures takās mūs tuvina tieši māksla un kultūras saiknes. Tas ir liels gandarījums - vīt šos pavedienus kopā ar mūsu zviedru partneriem un kaimiņiem.

Janis Borgs

Soros Center for Contemporary Arts - Rīga direktör

Vi, Sverige och Lettland är ibland såsom för varandra föga bekanta grannar. Så är det för bergsbor för vilka allt, som ligger bortom de närmaste bergskedjorna, verkar avlägset och okänt. Vi har ett hav i stället för berg. Under långa årtionden var det som världens ände och där längre bort, bortom horisonten, existerade en annan realitet, som på intet sätt gällde oss. Men det har ju funnits en tid, då Livlands fiskare begav sig med sina fiskar i slädarna över den isbelagda Östersjön till marknaden i Stockholm. Och det har funnits en tid, då Riga ansågs vara Sveriges största stad. Havet och de historiska förhållandena skiljer oss inte bara åt, så som det varit under det senaste halvsekle, utan de förenar också. Nu har en ny tidsålder av gemenskap börjat. Och havet blir så litet som en sjö. Från den ena stranden till den andra är det en natt på båt eller ett "grodhopp" med flygplan.

Hos oss växer ett allt större intresse för vår närmaste granne på andra sidan havet och vi har ännu bara börjat att så där på riktigt utveckla vårt samarbete. Jämte alla andra områden är konsten och kulturen i sin helhet en av gemenskapens mest fruktbringande och fångslände sfärer. Det är som ett land fullt med förunderliga upptäckter, i vilket man kan resa i årtal och ändå kommer man inte att ha nog av allt. Och möjligheten till detta äventyr har vi här omkring oss på en armslängds avstånd. Så nära att hjärtslag hörs...

Under de senaste tio åren har det mellan Sverige och Lettland förekommit otaliga kulturinitiativ, utbyte och händelser med en växande intensitet. Denna Lettlands konstutställning i Södertälje har kommit till på svenskt initiativ. Och det är bara en samarbetslänk i en mycket större kedja av händelser. Det bevisar också den hittillsvarande erfarenheten som Södertäljes konsthalls partners i Riga haft. Nästan varje år förverkligar Soros Center for Contemporary Arts - Riga ett eller flera kulturprojekt som är förbundna med Sverige. Den lettiska konstutställningen i Södertälje är den största händelsen av detta slag som *Soros Center for Contemporary Arts - Riga* någonsin organiserat i Sverige.

När vi bekantade oss med verksamheten vid Södertälje konsthall kände vi oss andligt närbesläktade. Där råder samma intresse för den samtida konstens skeenden i den nutida oroliga världens olika sammanhang. Därför har vi strävat efter att visa några av de mest karaktäristiska lettiska konstnärerna, som arbetar på den otraditionella konstens område och som med sin konst vunnit uppmärksamhet både i Lettland och utomlands. Denna utställning ger bara en mycket liten inblick i Lettlands konstlandskap, men på den representeras några av de mest karaktäristiska konstnärerna, vilka utvecklat starka nutida konstlinjer såsom installation, fotoarangemang och andra fria expressioner.

Enligt vår mening förenar oss konst och kulturbanden mer än det gemensamma havet och gemensamma erfarenheter på historiens stigar. Det är en stor tillfredställelse att tvinna dessa trådar tillsammans med våra svenska partners och grannar.

Daži no Latvijas. Gadsimtu pierobežā

20. gadsimta beigās latviešu aktuālās mākslas ainavā iezīmējušās visai krasas metamorfozes. Būtiskākās no tām saistās ar 80. gadiem, kad tolaik jau bankrotējušas ideoloģijas angažētajā, gana konservatīvajā mākslas dzīvē spoži ienāca jauna talantīgu, laikmetīgās kategorijās domājošu mākslinieku paaudze, kas ķērās pie iesīkstējušā mākslas jēdziena dekonstrukcijas. Šīs aktivitātes jau seismogrāfiski vēstīja tās kardinālās pārvērtības sabiedrības dzīvē, kas vainagojās ar Latvijas neatkarības atjaunošanu 1990. gadā. 80. gadu radošās atraisītības un sociālā patosa augstais vilnis arī sagrāva to izolācijas sienu, kas gandrīz pusgadsimtu šķīra Latviju no Rietumu mākslas dzīvā konteksta. 90. gadi nākuši ar likumsakarīgu bēgumu, kas atstājis aiz sevis relatīvi rāmu ainavu, kurā patlaban noapaļotas astoņdesmito konfrontācijas asās šķautnes un lojāli līdzās pastāv vienas akadēmiskās skolas apauglotās gan tradicionālās, gan t.s. netradicionālās mākslas izpausmes. Citiem vārdiem, iezīmējies normāls pašrefleksijas laiks, kurā mākslinieki cenšas definēt savu nostāju jaunajos - gan Eiropas aktuālās mākslas konteksta, gan patērētāju sabiedrības izvirzītajos - spēles noteikumos.

Šī izstāde piedāvā tikšanos ar trim spilgtiem 80. gadu "robežpārkāpēju" paaudzes pārstāvjiem, kā arī 90. gadu beigu reljefāko grupas manifestācijas piemēru - *LN sieviešu līgas projektu*.

ANDRIS BREŽE pazīstams kā talantīgs grafiķis un konceptuālās mākslas pārstāvis, smalks groteskas, metaforu, paradoksu meistars *par excellence*. Sācis ar lakoniski veidotiem plakātiem, 80. gadu otrajā pusē (kopā ar O. Pēteronu, J. Putrāmu, K. Ģelzi) attīstījis vienu no šā laika latviešu mākslas fenomeniem - serigrāfijas tehnikā darinātas milzu formātu supergrafikas, pievērsies provokatīvām *performance* tolaik populāro ikpavasara Mākslas dienu ietvaros, instalācijām, objektiem, asemblāžām, vides mākslas darbiem. (Cita starpā, 80. gados ar pseidonīmu A. Žebers publicējis arī dzejoļus.) Viņa ironiskās, rafinētās parafrāzes

Nāgra från Lettland. Vid sekelgränsen

I slutet av nittonhundratalet har ganska krassa metamorfoser visat sig i den aktuella lettiska konstbilden. De mest väsentliga av dem förknippas med 80 talet, då det kom in en ny konstnärsgeneration i det av den tidens redan ruinerade ideologi angagerade och nog så konservativa konstliv, som tänkte i tidsenliga kategorier och som tog itu med destruktion av det förhårdade konstbegreppet. Dessa aktiviteter bådade redan seismografiskt de genomgripande förändringarna i samhällslivet som kröntes med återupprättandet av Lettlands oberoende år 1990. Den höga vågen av kreativ frigörelse och socialt patos på åttioalet rev den mur av isolering som nästan ett halvsekel skilt Lettland från konstens levande sammanhang i Väst. Nittioalet har kommit med en logisk ebb, som efter sig lämnat ett relativt lugnt landskap, där man förnärvarande avrundat åttitalskonfrontationens skarpa kanter och där det lojalt existerar både de traditionella och de s.k. otraditionella konstyttringarna, befruktade av samma akademiska skola. Med andra ord uppstår det en normal självreflekterande tid, där konstnärerna försöker att definiera sin inställning under de nya spelreglerna som ställs både av Europas aktuella konstkontext och av konsumentssamhället.

Denna utställning erbjuder ett möte med tre lysande representanter för 80 talets "gränsöverskridande" generation, liksom också det mest kontrastrika exemplet på gruppmanifestation - *LN Women League Project*.

ANDRIS BREZE är känd som en talangfull grafiker, som representerar konceptuell konst, en förträfflig mästare *par excellence* på grotesker, metaforer, paradoxer. Han började med lakoniskt skapade plakater och under andra hälften av 80 talet har han (tillsammans med O. Petersons, J. Putrams, K. Gelzis) utvecklat ett av fenomenen i den lettiska konsten på denna tid - supergrafik i jätteformat i serigrafiteknik. Han har sysslat med provokativa *performance* inom ramarna för de på den tiden populära Konstdagarna varje vår, arbetat med objekt, assemblage, miljökonst. (Han har bland annat också publicerat dikter med pseudonymen A. Zebers.) Hans ironiska, raffinerade parafraser över de destruktiva tendenser *mainstream* har i slutet av nitton-

par 20. gadsimta beigu *mainstream* graužošajām tendencēm - dabas, sociālās un kultūras vides dehumanizāciju, ētisko un estētisko vērtību degradāciju cilvēka apziņā - vieno to nemainīgi humānā, "ekoloģiskā" intonācija.

Gleznotājas AIJAS ZARIŅAS vārds tiek uztverts kā tiešs sinonīms 80. gadu mākslas spējās emancipācijas vilnim. Lai arī ilgu laiku darbojusies kopā ar grupu jauno mākslinieku, viņa allaž palikusi suverēna parādība, *enfant terrible* latviešu mākslas respektablajās aprindās. Konsekventi, soli pa solim īstenojusi savu programmu, sākotnēji spoži improvizējot ar klasiskā modernisma glezniecības esenciālajām atklāsmēm uzbrūkoši dekoratīvā plaknes glezniecībā, aizvien ekspansīvāk izvērsot to vienā, tad jau divās un trijās telpas dimensijās. Paralēli pievērsusies arī instalāciju un objektu veidošanai telpā, pilsētas un dabas vidē. 90. gados šo agresīvo tendenci nomaina principiāli cita - tieksme uz transparenci, sakušanu ar telpu, aizvien minimālāku izteiksmi, kas noslēdzas vienā (bezgalības) zīmē. Taču viņas ne intelektuāli, bet sensuāli uztveramajā mākslā būtībā vienmēr bijusi runa par vienu un to pašu - "cita skaistā" jēdzienu. Patlaban tā koordinātes meklējas uz materiālās un garīgās pasaules smalkās robežas.

Arī KRISTAPS ĢELZIS ienācis mākslā kā grafiķis, 80. gadu otrajā pusē pievērsies neoekspresīvo supergrafiku veidošanai, dažādiem netradicionāliem tehniskiem risinājumiem, tikai vēlāk - instalāciju un objektu veidošanai. Viņš brīvi pārvalda 20. gs. laikmetīgās mākslas izteiksmes līdzekļu arsenālu - dažādus materiālus, krāsu, faktūru, *ready made* priekšmetus, elektronisku attēlu, skaņu utt. - un dara to, filigrāni izjūtot daudzveidīgās materialitātes nianšes un iespējas. Viņa veidotajiem darbiem piemīt kaut kas no rūpniecisku *high tech* izstrādājumu vēsās perfekcijas, bet to virsmu estētiskā pašpietiekamība ir maldinoša: aiz tām allaž sablīvēts daudzslāņains, nereti emocionāli satricinošs saturs. Šis eksaktās, bieži līdz vizuālu zīmju askēzei attīrītās formas vienlīdz intensīvi uzrunā gan skatītāja apziņu, gan zemapziņu. Visbiežāk tās ir sarunas par dažādu mērogu telpu - sociālās un intīmās, dabas un civilizācijas, elitārās un masu kultūras utt. - sarežģītajām attiecībām un to radītiem sociāliem un intīmiem fenomeniem.

hundralet - dehumanisering av natur, social och kulturmiljö, degradering av etiska och estetiska värden i människans medvetande - enas av deras oföränderligt humana "ekologiska" intonation.

Mālarinnan AIJA ZARINAS namn uppfattas som en direkt synonym till åttiotalskonstens bryska emancipationsväg. Även om hon en lång tid verkade tillsammans med en gupp unga konstnärer, har hon alltid förblivit en suverän företeelse, *enfant terrible* i den lettiska konstens respektabla kretsar. Hon har konsekvent, steg för steg förverkligat sitt program i början med lysande improvisationer med det klassiska modernistiska måleriets essentiella uppenbarelser i ett angripande dekorativt plattmåleri. Sedan har hon allt mera expansivt utvecklat det i en därefter två och tre rumsdimensioner. Parallellt har hon sysslat med installationer och objekt inomhus, i stads och naturmiljö. Under 90 talet ersätts denna aggressiva tendens av en principiellt annorlunda tendens, en tendens mot transparens, upplösning i rummet, ett alltmer minimalt uttryck, som avslutas i ett (oändlighets) tecken. Men i hennes konst, som inte bör uppfattas intellektuellt utan sensuellt, har det alltid varit tal om en och samma sak - ett "annat skönhetsbegrepp". För närvarande kan man finna koordinater på den fina gränsen mellan den materiella och andliga världen.

Också KRISTAPS GELZIS har börjat sin konstbana som grafiķer. I slutet av åttioalet har han sysslat med neoexpressiv supergrafik, olika otaditionella tekniska lösningar och först senare med installationer och objekt. Han behärskar fritt arsenalen av nittonhundralets tidsenliga uttrycksmedel för konsten - olika material, färg, faktur, *ready made* föremål, elektronisk bild, ljud osv. och det gör han med en filigran känsla för materialitetens mångfaldiga nyanser och möjligheter. Hans arbeten har något av den svala perfektionen hos produkter från *high tech* industrin, men den estetiska självtillräckligheten hos deras ytor är vilseledande, bakom dem finns alltid ett förtätat, mångfasseterat, ej sällan emotionellt omskakande innehåll. Dessa exakta, ofta till en askes av visuella tecken renade former, talar lika intensivt till åskådarens medvetande som det undermedvetna. Oftast är det samtal om invecklade relationer mellan rum av olika skalor - sociala och intima, mellan natur och civilisation, elit och masskultur osv. samt de sociala och intima fenomen de skapar.

LN SIEVIEŠU LĪGAS projekts, kura īstenošanā apvienojušās piecas jaunas sievietes - mākslas kuratore INGA ŠTEIMANE un mākslinieces SILJA POGULE, INGRĪDA ZĀBERE, IZOLDE CĒSNIECE un ILZE BREIDAKA - latviešu mākslas kontekstā pelna ievēribu kā pirmā šādi akcentētā "sieviešu mākslas" manifestācija. Tā dzimusi 1997. gadā, saiknē ar Sorosa Mūsdienu mākslas centra - Rīga rīkoto ikgadējo mūsdienu mākslas izstādi "Opera".

Pēc projekta idejas autores vārdiem, tā rašanās impulss bijusi personiska atskārta par sievietes domāšanas veida kā tāda "nepopularitāti" sabiedrībā, kuras arhitektūru aizvien noteikuši vīriešu radīti modeļi. (*"Sieviete ar savu iekšējo temperamentu būtiski atšķiras no vīrieša, un viņas lēmumi ir nepopulāri. Tie vienmēr bijuši nepopulāri līdzšinējā Rietumu sabiedrības kontekstā."* - I.Š.)

Projekta ideja ir nevis sievietes formāla līdztiesība ar vīrieti, bet gan sievietes īpašās identitātes rehabilitācija, atbrīvojot to no primitīviem maskulīniem priekšstatiem, kuru esenciālu iemiesojumu projekta dalībnieces saskata klasisko operu sižetos. Tā kodolu veido 12 klasisko operu ainu melodramatiskas ilustrācijas inscenētos krāsu fotouzņēmumos. Tādējādi tas iztālēm sasaucas ar amerikāņu mākslinieces Sindijas Šērmanes (*Cindy Sherman*) 80. gados īstenojamiem monoinscenējumiem. Inga Šteimane to traktē arī kā apzinātu reveransu tagadējai konjunktūrai - proti, 20. gs. beigu elektronisko attēlu plūdu pārsātinātā skatītāja "ilgām pēc reāla attēla". Šie inscenējumi balansē uz nevainīgas koķetērijas un rafinēta sarkasma robežas. Tā ir kariķēta eksaltācija, kas izlādējas smieklos "aiz kadra" - emancipētu, intelektuālu, bet ne agresīvu amazoņu smieklos, kas brīvi ielaužas vīrišķo aizspriedumu teritorijā, lai pārvērstu to savā spēles telpā.

LN WOMEN LEAGUE projekt , för vilket fem unga kvinnor förenat sig - konstkuratorn INGA STEIMANE och konstnärinnorna SILJA POGULE, INGRIDA ZABERE, IZOLDE CESNIECE och ILZE BREIDAKA - förtjänar uppmärksamhet i den lettiska konstens sammanhang såsom den första på detta sätt accentuerade manifestationen av "kvinnokonst". Det föddes år 1997 i samband med den årliga utställningen av samtida konst "Opera", som Soros Center of Contemporary Arts - Riga anordnar varje år.

Enligt projektets initiativtagare har impulsen till dess tillkomst kommit från personlig förnimmelse av, att det kvinnliga sättet att tänka som sådant är "impopulärt" i samhället, vars arkitektur alltid bestämts av modeller som skapats av män. (*"Kvinnan skiljer sig väsentligt från mannen med sitt inre temperament och hennes beslut är impopulära. De har alltid varit impopulära i det Västerländska samhällets kontext."* - I. S.)

Projektets idé är inte kvinnans formella jämnlighet med mannen utan rehabilitering av kvinnans speciella identitet genom att befria den från primitiva maskulina föreställningar, vilkas essentiella förkroppsligande projektdeltagarna ser i de klassiska operornas motiv. Dess kärna utgörs av melodramatiska illustrationer av 12 klassiska operatablauer, som inscenerats i färgfoton. På så sätt har de ett avlägset samband med den amerikanska konstnärinnan Cindy Shermans monoinsceneringar på 80 talet. Inga Steimane trakterar det med en medveten reverens inför den nuvarande konjunkturen, nämligen den längtan åskådaren, som blivit övermättad av de elektroniska bildströmmarna i slutet av nittonhundratalet, har efter en reel bild. Dessa insceneringar balanserar på gränsen mellan oskyldigt koketteri och raffierad sarkasm. Det är en karikerad exaltation, som får sin urladdning i skratt "utanför bilden"- emanciperade, intellektuella men inte aggressiva amazoners skratt, vilka fritt bryter sig in i på de manliga fördomarnas territorium för att förvandla det till sitt spelrum.